महाराष्ट्र शासन – सार्वजनिक आरोग्य विभाग
राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय,
डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे -४११ ००१

उपसंचालक आरोग्य सेवा
(आमाजिआ)
तथा उपमुख्य निबंधक
(जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य

कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३०
मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१०
फॅक्स क्र. :- ०२० - २६०५८२९२
ई-मेल crs_d83@yahoo.com

परिपत्रक क्रं.२ क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/मृत्यू नोंदणी/ 7875-7985/१६
दिनांक:-19/7/२०१६

प्रति,
१) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यु
जिल्हा परिषद .... (सर्व)
२) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु
महानगरपालिका .... (सर्व)
३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु,
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, परेल, मुंबई.

विषय :- चालत्या (Moving) वाहनातील तसेच १०८ ॲम्बुलन्स मध्ये घडणा-या मृत्यू घटनांच्या नोंदणीबाबत स्पष्टीकरण.

संदर्भ :- उप महानिबंधक (CRS) नवी-दिल्ली यांचे पत्र क्रं.1/2/TN-2015-VS(CRS), दिनांक- २७/०१/२०१६ (सोबत प्रत जोडलेली आहे)

उपरोक्त विषयाबाबत संदर्भिय पत्रान्वये केंद्र शासनाने चालत्या (Moving) वाहनातील जन्म-मृत्यू घटनेबाबतच्या नोंदणीबाबत नियम ६(१) मधील नोंदणी बाबत पुर्नविचार (Reconsideration) केला आहे तो खालीलप्रमाणे.

२) केंद्रिय विधी व न्याय विभागाकडून प्राप्त झालेल्या स्पष्टीकरणानुसार चालत्या वाहनात (Moving Vehicle) घडणा-या मृत्यू घटनांच्या (brought dead) नोंदणी बाबत अशा प्रकरणामध्ये सदर मृत्यू घटनेची नोंदणी करण्याची अथवा त्याबाबतचा अहवाल सादर करण्याची जबाबदारी ही त्या आरोग्य संस्थेच्या प्रभारी वैद्यकीय अधिका-याची राहणार नाही. चालत्या वाहनातील (Moving Vehicle) घडणा-या घटनांची सर्वसाधारण वर्गवारी खालील प्रमाणे करण्यात आली आहे.

(१) एकाच शहरातील किंवा गावातील चालत्या वाहनातील (सार्वजनिक वाहन) घडणाऱ्या मृत्यू घटना.
(२) एकाच शहरातील किंवा गावातील वाहन, ॲम्बुलन्स (सार्वजनिक वाहना व्यतिरिक्त) घडणाऱ्या मृत्यू घटनेबाबत.
(३) नियमित/कायम वास्तव्य (Residence) लांब पल्ल्याचा प्रवास उदा.रेल्वे, बस, विमान इ. असलेल्या नेहमीच्या ठिकाणापेक्षा इतर गावात किंवा इतर राज्यातील मृत्यू घटनेबाबत.
(४) स्वतःच्या वाहनातून गावाबाहेर / शहरा बाहेर किंवा इतर राज्यातील (सार्वजनिक वाहना व्यतिरिक्त) घडणाऱ्या मृत्यू घटनेबाबत.

३) वरील सर्व प्रकरणामध्ये एखादया व्यक्तीने जवळच्या रुग्णालयात उपचारार्थ आल्यानंतर संबंधित रुग्णालयाने त्यास/तीस मृत व्यक्ती (brought dead) असल्याचे घोषित केल्यास त्या घटनेबाबत मृत्यूचे

ठिकाण हे रुग्णालयाबाहेरचे असेल. सदर मृत्यू घटनेची नोंद ते ठिकाण ज्या निबंधकाच्या कार्यक्षेत्रात येते त्या निबंधकाकडे करण्यात यावी.

४) महाराष्ट्र जन्म-मृत्यू नोंदणी नियम २००० मधील नियम ६(१) ची अंमलबजावणी करताना प्रत्यक्ष येणा-या अडचणी विचारात घेता असे निदर्शनास येते की, प्रभारी वाहन चालक अशा घटना नोंदविण्यास सक्षम नाहीत, अशा प्रकरणामध्ये मृत्यू घटनेची नोंद मृत्यू ज्या निबंधकाच्या कार्यक्षेत्रात घडला आहे, त्या कार्यक्षेत्रातील निबंधकाकडे करण्यासाठी मृत व्यक्तीचे कुंटुंबातील सदस्य अथवा मृत्यू समयी उपस्थित नातेवाईक, सहकारी यांना मृत्यू नोंद करण्यास परवानगी देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

या बाबत खालीलप्रमाणे स्पष्टीकरण देण्यात येत आहे.

(१) चालत्या वाहनातील घडलेल्या मृत्यू घटना या संस्थेतील मृत्यू घटना ग्राहय धरण्यात येवू नयेत. रुग्णास जवळच्या रुग्णालयात नेल्यानंतर रुग्णालयात आणताना मृत्यू (brought dead) घोषित केल्यास अशा मृत्यू घटना निबंधकाकडे नोंदविण्याची जबाबदारी संस्थेचे वैद्यकीय अधिकारी यांची असणार नाही. मृत्यूचे ठिकाण नोंदविताना सदर रुग्णालयाचे नांव, पत्ता किंवा दवाखान्यात जाताना मृत्यू असेही नमूद करता येणार नाही. सदर घटनेची नोंद घटना ज्या निबंधकांच्या कार्यक्षेत्रात घडलेली आहे, त्या कार्यक्षेत्राच्या निबंधकांनी नोंद घ्यावयाची आहे.

(२) चालत्या वाहनामध्ये नैसर्गिक मृत्यू आल्यास वाहन चालका व्यतिरिक्त (Vehicle incharge) मृत व्यक्ती (deceased) सोबत नातेवाईक किंवा सहकारी (attendant) यांनी सदर मृत्यू घटनेची नोंद घटना ज्या कार्यक्षेत्रात घडली त्या कार्यक्षेत्रातील निबंधकाकडे घटनेची नोंद करावी. जर मृत व्यक्ती सोबत कोणी नसेल तर वाहन चालकाने संबंधीत कार्यक्षेत्रातील निबंधकाकडे मृत्यूची नोंद करावी.

(३) अपघात अथवा खून अशा प्रकरणामध्ये कायदेशीर चौकशी, पंचनामा (where inquest is held) अहवालाप्रमाणे या बाबी नियम ६(२) मध्ये अंतर्भूत असून पंचनाम्यात नमूद केल्या प्रमाणे त्याचे कार्यक्षेत्रातील संबंधीत निबंधकाकडे नोंदणी करावी व मृत्यूचे ठिकाण पंचनाम्यात नमूद केल्याप्रमाणे लिहीतील.

(४) चालत्या वाहनात लांब पल्ल्याच्या प्रवासात मृत्यू झाल्यास त्या वाहनाचे पुढील थांबा (halt) हे मृत्यूचे ठिकाण असेल. मृत्यू नोंदणी करण्यासाठी वाहन चालक किंवा मृत व्यक्तीच्या सोबत असणारे नातेवाईक, सहकारी हे त्या थांब्याशी संबंधीत कार्यक्षेत्रातील निबंधकाकडे मृत्यूची नोंद करतील. जर मृत व्यक्ती सोबत नातेवाईक अथवा सहकारी कोणी नसेल तर त्या वाहनाचा चालक, मृत्यू ज्या कार्यक्षेत्रात झाला त्या कार्यक्षेत्रातील निबंधकाकडे मृत्यूची नोंद करेल.

वरील सूचना आपल्या अधिपत्याखालील सर्व निबंधक, जन्म-मृत्यू यांना देण्याची तजवीज करावी व तसे या कार्यालयास अवगत करावे.

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत सविनय सादर -
१) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.
प्रत सस्नेह -
उपसंचालक, आरोग्य सेवा परीमंडळ, ... (सर्व)

C:D-83/Circular 2015.in

Speed Post

No. 1/2/TN/2015-VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

V.S. Division, West Block --I, R.K. Puram, New De Tele-fax.No.26104012

E-mail – drg-crs.rgi@censusindia.gov.in rkgautamiss.rgi@nic.in ajayk.rgi@nic.in

Dated: 27-01-2016

To

The Chief Registrar of Births & Deaths and
Director of Public Health and
Preventive Medicine, Tamil Nadu,
359 Anna Salai, (Mount Road),
Teynampet,
CHENNAI – 600006

Sub: Registration of Vital events occurring in moving Vehicles and 108 Ambulances– clarification.

Sir,

Please refer to your office letter number 69733/SBHI-I/SI/2012 sent to this office through mail vide which clarification has been sought regarding reconsideration of the prescribed procedure of Rule 6 (1) for reporting the vital events occurred in a moving vehicle.

2. In this connection, your attention is invited to the earlier clarification given by the Union Law Ministry through which it was clarified that it is not the responsibility of the institutions to report the event of brought dead cases to the registration authorities. Accordingly M.O. in charge is not allowed to report or register such event. The events which occurred in a moving vehicle, could be divided into the following categories –

i. Death occurred in a moving vehicle (public transport) within the same city, town or village.
ii. Death occurred in a moving own vehicle, ambulance etc. (other than public transport) within the same city or village
iii. Death occurred in a public transport like train, plane, bus etc. **in long distance journey** i.e. occurred outside the jurisdictional area of the place of usual residence of the deceased even in other state.
iv. Death occurred in own moving vehicle outside the city or even in other State (other than public transport).

3. In all cases, if the person was taken to any nearby hospital and hospital declared him/her as brought dead, the place of death will be outside the hospital and reported to the Registrar in whose jurisdiction that area falls.

4. Taken into consideration the practical difficulties in implementing the provision of Rule 6 (1) (i.e vehicle in- charge to report), it has been observed that technically vehicle in- charge are not competent to report such events , therefore it has been decided to allow the family members or attendant of the deceased to report the event to the Registrar under whose jurisdiction the death occurred.

उपसंचालक
आरोग्य सेवा (आ. मा. सौ.अ.)
642
0 - FEB 2016

In respect of above issue, the following clarification is given:

- **If death occurred in a moving vehicle, it could not be treated as institutional death,** despite the fact that patient was taken to nearby hospital and declared brought dead by the hospital. The medical Officer is not responsible for reporting such deaths. Exact place of death shall be mentioned while reporting. It cannot be the hospital name and address or the way to hospital, etc. It will be registered by the Registrar in whose jurisdiction the area falls.

- In case of natural death in a moving vehicle, in addition to vehicle in charge, if deceased was accompanied by relatives or attendant, they **may report the event to the concerned Registrar** in whose area the event occurred. In case deceased was not accompanied with any one, the vehicle in charge should report the event to the concerned Registrar in whose area the event occurred.
- In case of accident, murder etc. **(where inquest is held) it will be covered under Rule 6 (2)** and will be reported on the basis of the inquest report. The place of death will be the same as mentioned in that report.
- In case of long journey, the first place of halt will be the place of death, in addition to vehicle in charge, if deceased was accompanied by relatives or attendant, they **may report the event to the concerned Registrar** in whose area the event occurred. In case deceased was not accompanied with any one, the vehicle in charge should report the event to the concerned Registrar in whose area the event occurred.

You are requested to take the appropriate action and make necessary changes in respective Rule 6 (1). This office may be informed about the action taken in the matter.

Shri Mutty
discuss
3/2/16

Yours faithfully,

(P. A. Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

No. 1/2/TN/2015-VS (CRS) New Delhi, dated 27-01-2016

Copy forwarded to All Chief Registrar of births and deaths for information and necessary action. This office may be informed about the action taken in the matter.

(P. A. Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

In respect of above issue, the following clarification is given:

- **If death occurred in a moving vehicle, it could not be treated as institutional death,** despite the fact that patient was taken to nearby hospital and declared brought dead by the hospital. The medical Officer is not responsible for reporting such deaths. Exact place of death shall be mentioned while reporting. It cannot be the hospital name and address or the way to hospital, etc. It will be registered by the Registrar in whose jurisdiction the area falls.

- In case of natural death in a moving vehicle, in addition to vehicle in charge, if deceased was accompanied by relatives or attendant, they **may report the event to the concerned Registrar** in whose area the event occurred. In case deceased was not accompanied with any one, the vehicle in charge should report the event to the concerned Registrar in whose area the event occurred.
- In case of accident, murder etc. **(where inquest is held) it will be covered under Rule 6 (2)** and will be reported on the basis of the inquest report. The place of death will be the same as mentioned in that report.
- In case of long journey, the first place of halt will be the place of death, in addition to vehicle in charge, if deceased was accompanied by relatives or attendant, they **may report the event to the concerned Registrar** in whose area the event occurred. In case deceased was not accompanied with any one, the vehicle in charge should report the event to the concerned Registrar in whose area the event occurred.

You are requested to take the appropriate action and make necessary changes in respective Rule 6 (1). This office may be informed about the action taken in the matter.

Yours faithfully,

(P. A. Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

No. 1/2/TN/2015-VS (CRS) New Delhi, dated 27-01-2016

Copy forwarded to All Chief Registrar of births and deaths for information and necessary action. This office may be informed about the action taken in the matter.

(P. A. Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"